

Presak ibaian dituen ondorioak Efectos de una presa en el río

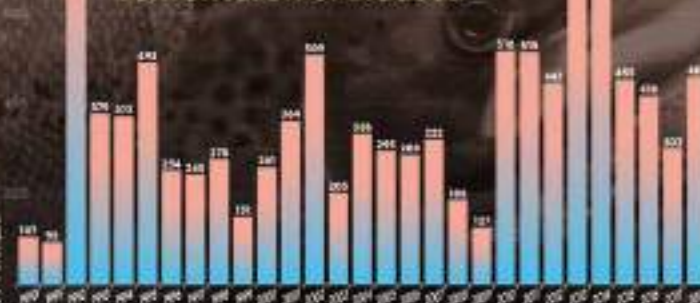
- 1 Ibaiak ez da bere gainale lana egiten, hau da, ez ditu gertatzen mantentugalak, hareak, harriak eta bertzelako materialak. Sedimentuak metatzen dira.
- 2 Ibaiaren abiadura murrizten da eta ur-sailean sakonera gero eta txikiagoa da; beraz, ura alseago berotzen da. Ur-asterrik ez dagoenez, makroorganismo gutxiago dago eta, horien ondorioz, arrain, hegazti urtar eta ugaztun erdi urtar gutxiago ere bai.
- 3 Presatik behetik, ibai azpien gero eta babesleku gutxiago dago.

El río no ejerce su labor de transportista de nutrientes y materiales. Los sedimentos se van acumulando.

La velocidad del río se reduce y la lámina de agua va haciéndose cada vez menos profunda, lo que facilita el calentamiento. La falta de corrientes limita la presencia de macroinvertebrados, peces, aves acuáticas o mamíferos semiacuáticos.

Bidasoa igo zuten izokinak Salmones que remontaron el Bidasoa

Izokinak suspertzeko ahalagina baldintzatu duten gertan artean oztopoak gainditzeko zailtasun handia agian behar da. Izan ere, horren ondorioz, izokinak nekaz holizan dira emakabako errute lekutik egokienetara.

Bertze espezie batzuek ere pairatzen dute ibaian hainbete oztopo-taldea: lampreak, arruarrainek, algiak...

Irekibai: bultzada ederra oztopoak botatzeko politikari

XX. mendearan akaberatik aitzina, hala Nafarroako Gobernuak nola Kantauriko Konfederazio Hidrografikoak hainbat lan egin dituzte arrainen migrazioa errazten saiatzeko. Hasiara batean arrainen dako eskalak paratu ziren, baina hauen eraginkortasuna mugatua da. Arrainak leher egitekin iristen dira eta aunitzetan baita zaurituak ere, jauzi egitean porlanaren kontra jotzen baitute.

XXI. mendean presa zaharkituak botatzeko lanak hasi ziren. Guztira ia hogei hamar bota dira, 2006tik 2009ra, Kantauriko Konfederazio Hidrografikoa aritu zen. 2010etik 2018ra, berriaz, Nafarroako Gobernuak, IREKIBAI eta gisako proiektuen bitartez.

Irekibai: un impulso a la política de demolición de obstáculos

A finales del siglo XX, el Gobierno de Navarra y la Confederación Hidrográfica del Cantábrico, promovieron actuaciones para tratar de facilitar la migración de los peces. Con las primeras intervenciones se colocaron escalas, pero su eficacia es limitada; exige un esfuerzo añadido a los peces, llegando agotados y en muchas ocasiones heridos por los golpes contra el cemento.

Ya en el siglo XXI han sido demolidas casi treinta presas obsoletas. La Confederación Hidrográfica del Cantábrico se encargó de los derribos entre 2006 y 2009, y el Gobierno de Navarra ha seguido la labor entre 2010 y 2018 apoyándose en proyectos como IREKIBAI.

MIGRATZAILE BATEN LEKUKOTASUNA (I)

“Kaixo Bidasoko Izokina naiz.”

Kontatu nahi dizuet nola egiten dudan bidaia gure ibaian barna; horrela, une batez, nire lekuan paratuko zarete. Argi izan behar dugu gure Bidasoa, bertze edozein ibai bezala, ur bide soil bat baino aunitzez ere gehiago badela.

Izan ere, ibaiaren gorputz barnean, arrainok, hegaztiak eta ganastriak bizi eta mugitzen gara. Baina ditugu organismoak ahantzi. Animalia txiki horiek ugaztunen dira eta materia organikoa garbitzen dute. Gainera, pure oinarritako elikagaiak dira.

Gizon-emakumeek ibaiaren lurraldea hartu duzue zuentzat, eraikitza aunitz eraikita. Horren ondorioz, ibaiaren gorputzean zauriak eragin dituzte zuen beharrik asetzeko, ibaiarentzat presak zuentzat zainetako odolbideak bezalakoak dira. Denboraldi batez, presaren eginkizunak mesede egiten dizue, ulergarria da, baina orabiitzaari uzten diozuenean... han bertan gelditzen dira.

Bai, aski ongi dakit zenbait tokitan presa-joiestako diela eta herriko jendeak maite duela; baina, inoiz pentsatu duzue horrek duen kostua?

Ibaiak, hainbat ura, sedimentuak, mantentugalak eta bertze izaki bizidun batzuk gertatzen ditu. Presen ondorioz heri guztia ez da naturalki mugitzen. Presatik goiti uraren garraio-abiadura moteltzen da eta sedimentuak metatzen dira; horren ondorioz, ibai zola gero eta altuagoa da.

Presak erregimen artifiziala sortzen du emarietan eta, beraz, inguruetan uholdea izateko arrisku handiagoa dago. Bai ugaztun erdi urtarrentzat, bai gu arrainontzat, oztopoa gaindinezina bada, gure ugaltzeko gaitasuna txikiagoa da. Presak isolatzen gaitu.

“Hara gure aurpegia ibaian goiti egin nahi eta presarekin topo egiten dugunean.”

“Hola, soy el Salmón del Bidasoa.”

Quiero contaros cómo hago el viaje por nuestro río, para que, por un momento, os pongáis en mi lugar. Para eso, hemos de tener claro que nuestro Bidasoa, como cualquier otro río, es mucho más que un simple camino para el agua.

Dentro de su cuerpo vivimos y nos movemos los peces, los mamíferos, las aves, los reptiles, sin olvidarnos de los más numerosos, los invertebrados, esos pequeños animales que ejercen la labor de limpiadores de la materia orgánica y que son nuestro alimento base.

A medida que las personas, con vuestras construcciones, habéis ocupado el territorio del río, habéis generado heridas en su cuerpo para satisfacer vuestras necesidades. Las presas son para el río como coágulos en vuestro torrente sanguíneo. Durante un tiempo las presas tienen un cometido que os beneficia, es entendible, pero cuando dejáis de darles uso... ahí se quedan.

“Esta es la cara que se nos queda cuando pretendemos remontar el río y nos encontramos con una presa.”

MIGRATZAILE BATEN LEKUKOTASUNA (II) TESTIMONIO DE UN MIGRANTE (II)

Izokinak ibaietara itzultzen gara ugaltzeko. Ibaian barna bidaiatu behar dugu, gure arrakatsua egin eta gero, Bidasoa ibaian sartzen gara Kantauri Itsasotik. Los salmones, después de un largo y peligroso viaje por el mar, regresamos a los ríos para reproducirnos. Para eso entramos al río Bidasoa desde el mar Cantábrico.

Nurrengo belaunaldia sabel barneko arrautzetan daramagula, gure senak uretan gorantz bukatzen gaitu, arrautzak eruteko leku egokienetara dago.

Leku horiek ibaietako goialdean egoten dira, bertze horietako harri-roskorrak egokiek baitira habiak egiteko eta arrautzak babesteko. Ura freskoagoa da eta oxigenatuago dago.

Sekulako ahalgina egin behar izaten dugu oztopoak gainditzeko, ibaian goira igo eta ugaltzeko. Bura-belari aritzen gara bide nekaz horretan, deus ere jan gabe, denborarik ez gaitzeko.

Ibaian goiti egiten dugu, ur-asterren kontra, ur-jauzi txikiak gaindituz, harik eta horma batek bidaiaren eragorteri digun arte.

Hortoz, ugaltzeko bideak, bertze leku batzuk topatu behar ditugu. Ez gara lekurik onenetan ugaltzeko, hau da, hurrengo belaunaldian gehien komeniko itzazkoekin lekutera.

Pertsonak aski dakizue eta gaitasuna baduzue arazo itz hori konpontzeko. Las personas tenéis ya el conocimiento y la capacidad necesario para tratar de revertir, en la medida de lo posible, este problema.

Ahal delarik, oztopoak kendu eta ibaietarak lehenagoratu behar dira. Hori da guri egin diezagkiezen mesederik onena. Ertan bidea ibaiari, OZTOPORIK GABE, HOBET. Eliminar los obstáculos y restaurar las riberas es el mejor favor que nos podéis hacer. Dad via libre al río para QUE CORRA EL AGUA, y nosotros con ella.

Remontamoc, contra corriente, sortezando los pequeños saltos de agua... Hasta que una pared nos impide seguir.

Para reproducirnos hemos de encontrar otros lugares. Ya no será en los mejores sitios, donde más le convendría a la siguiente generación.